

MEKIZO –MUUNGANO-2017-MACHI

102/2- KISWAHILI KARATASI YA 2 - MWONGOZO WA KUSAHIHISHA

SEHEMU A: UFAHAMU

1. (a) - Ukosefu wa soko la mahindi.
- Wingi wa chakula kutokana na wakulima kutiwa moyo.
(2 x 1)
- (b) - Kuwapatia na kuwauzia wakulima pembejeo kwa bei nafuu.
- Serikali kutoa ahadi ya kununua mazao ya wakulima.
- Kuzindua miradi ya kilimo cha mahindi kwa kunyunyizia mashamba maji.
(2 x 1)
- (c) - Kukosa utaratibu wa kununua mazao
- Kukosa uwezo wa kuwanunulia wakulima wote mahindi.
- Umbali kutoka kwa mahali chakula kinakuzwa.
(3 x 1)
- (d) - Ukosefu wa fedha na kuwa mbali kimasafa.
- Imepiga kambi maeneno yanazalisha nafaka tangu jadi.
(1 x 1)
- (e) - Kutenga fedha nyingi za kununua mahindi kutoka kwa wakulima wengi.
(1 x 1)
- (f) - Kununua mazao kwa kutenga fedha.
- Kujenga maghala mengi.
(2 x 1½ = 3)
- (g) (i) Miongo – Kipindi cha miaka kumi – kumi.
(ii) Pembejeo – Mahitaji muhimu katika kilimo k.m mbegu. Mbolea.
(iii) Umedorora – Enda chini, zorota, haribika.
(alama 3)

SEHEMU B: UFUPISHO

2. (a) -Sina lengo la kuzishambulia dini zetu na namuomba mungu asiniandikie dhambi.
-Dini za uislamu na ukristo zinatuelekeza mwanamke kumheshimu mumewe na kumsikiliza anachosema.
-Dini imewapa wanawake jukumu la kufuata amri ya mumeo.
-Wanaume wengi wamechukua amri hii kunyanyasa na kuwanyima fursa ya elimu na hofu ya kupata kipato.
.
-90% ya wanawake hawatoi hoja kwa sababu wao wameiamini kuwa dini.
-Wanaume huwa na hofu ya kupata changamoto kutoka kwa wake waliojiendeleza kielimu.
-Dini zinaeleza umuhimu wa mtu kupata elimu bila kubagua.
(Hoja – 6, Mtiririko 2, Jumla alama 8)
- (b) - Kwa kupata elimu.
- Asikandamizwe kwa vyovyote.
- Tutambue umuhimu wa mwanamke katika ujenzi wa taifa.

- Atafute kipato cha familia.
 - Aweze kutoa maoni ya ujenzi wa nchi.
 - Imani potovu za kidini zitupiliwe mbali.
- (Hoja- 6 Mtiririko – 1 (alama 7)

3. **Sarufi na matumizi ya lugha(alama 40)**

- a) (i) Ala tuli – meno, kaaka gumu, ufizi, koromeo n.k.
(ii) Ala sogezi – midomo, ulimi. (4 x ½ = 2)
- b) (i) KKKI – Mbwembwe, nywa
(ii) II – Oa, ua (2 x 1 = 2)
- c) Umma – Lina muundo wa konsonanti mbili zinazofanana zikifuatana. (1 x 1)
- d) (i) Udhaifu – Unominishaji/Ngeli
(ii) Walani? – Swali/Kiulizi (2 x 1)
- e) Ngeli ya Li – Ya(1 x 1)
- f) Askari ✓ alimuuliza jirani alikuwa akielekea wapi aposhambuliwa naye ✓ jirani akamjibu ✓ kuwa alikuwa akienda sokoni siku hiyo jioni ✓ (4 x ½ = 2)
- g) Ajapo – Kishazi tegemezi, tutamlaki kwa shangwe – Kishazi huru. (2 x 1)
- h) Mtu aliyechukua kitabu kilichokuwa hapa arudishe au mtu ambaye alichukua kitabu kilichokuwa hapa arudishe.(1x1=1)
- I) (i) Kitenzi kisaidizi – Amekuwa akicheza mpria. (1 x 1)
(ii) Kitenzi kishirikishi – Ali amekuwa mwizi. (1 x 1)
- j) Shamba la Bw. Komu lililimwa (1) Hassani, Ali (2) Hamisi.
(i) Kihusishi cha ‘na’ ya mtenda – na Hassan
(ii) Kiunganishi cha kuongeza – Ali na Hamisi(2x1=2)
- k) (i) Achungaye, wachungwao, kichungwacho n.k (1 x 1)
(Sentensi iwe sahihi)
- l) (i) Tunapoandika kumbukumbu 2/2015:
(ii) Maneno yenye maana sawa: Paka/nyau, mamba/ngwena.
(iii) Tunapoandika tarehe 10/10/2016.
(iv) Au/ama: Kisu/Kijiko. (2 x 1)
- m) Ja – jiwa. Alijiwa na askari jana. (1 x 1)
- n) (i) Ni nomino inayoathiriwa na kitenzi (mtendwa, mtendewa) (1 x 1 = 1)
(ii) Asha – Kitondo
Viatu – Kipozi
Pesa – ala (3 x 1 = 3)

- o) Maguo haya yanapendeza sana. (2 x 1 = 2) hakiki majibu
- p) Wasomi watakuwa wakituzwa siku hiyo. (2 x 1 = 2)
- q) Kwa – Kiulizi
Kwao – Umiliki wa mahali
Kwa – Muda/Kipindi(3x1=3)
- r) (i) Yeye mwenyewe alikuwa amenifahamisha kuwa angefika kwa watu wengine.
(ii) Yeye mwenyewe alikuwa amenijua angefika kwao yaani nyumbani anamotoka yeye.
(iii) Mtu mwingine angefika kwa aliyenijua.(3x1=3)
- s) S → KN + KT ½
KN → N + U + N ½
N → Kuku ½
U → na ½
N → mbuzi ½
KT → t + N ½
t → ni ½
N → Mifugo ½ (jumla alama 4)
- t) Nomino ni neno linalotaja watu, vitu, viumbe mimea, dhana na mahali. (1 x 1 = 1)

SEHEMU C: ISIMU JAMII

- a) Sajili ya kituo cha polisi (1X2)
- (b) Lugha yenye ukali mf. Polisi.
Lugha ya kudadisi/maswali ni majibu.
Kuchanganya ndimi.
Lugha isiyozingatia kanuni za kisarufi.
Lugha ya unyenyekevu kwa mshukiwa.
Lugha ya kuamrisha.
Lugha inayoeleweka kwa urahisi
Lugha ya misimu. (5 x 1 = 5)
- (c) Eleza maana ya istillahi zifuatazo za isimu jamii.
(i) Lugha ya taifa – Ni lugha iliyoteuliwa kama kitambulisho na ustaarabu wa taifa zima.
(ii)Lugha ishara – Ni lugha inayotumia ishara kama mikono, uso na macho katika kuwasiliana.
(iii)Lugha mwiko – Lugha inayomfunga mtu kuitumia kwa mujibu wa jamii yake.(3x1=3)